

gij de genade Gods niet te vergeefs moogt ontvangen hebben. (De Corinthiërs hebben, bezitten de genade dus en die genade moet nu doorwerken, vrucht dragen.)

6:14 v.: Trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen wat gemeenschap heeft de geloovige met den ongelovige? ... Want gij zijt de tempel des levenden Gods.

7:8 v.: Want hoewel ik u in den zendbrief bedroefd heb, het berouwt mij niet.... omdat gij bedroefd zijt geweest tot bekeering; want gij zijt bedroefd geweest naar God (d.w.z. overeenkomstig Gods wil, bedroefd zó als de Heere dat begeert). Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekeering tot zaligheid.

7:16: Ik verblide mij dan, dat ik in alles van u vertrouwen mag hebben.

8:7: Zoo dan, gelijk gij in alles overvloedig zijt, in geloof (!) en in woord, en in kennis, en in naastigheid, en in liefde.

9:2: Want ik weet de volvaardigheid uws gemoeds.

In 11:13 zegt Paulus dit: Doch ik vrees, dat niet eenigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, alzo uwe zinnen bedrogen worden, (om af te wijken) van eenvoudigheid, die in Christus is. Ook dit woord van Paulus gaat uit van de gedachte, dat de Corinthiërs geloovigen zijn. Evenals Eva door de leugens van Satan werd weggeleid uit de goede verhouding tot God, zoo loopen de Corinthiërs gevaar door de leugens der valsche apostelen te worden losgescheurd van hun Heiland. Dit woord is dus voor alles een waarschuwen tegen de valsche leeraars, die ook in Corinthe optraden.

Wanneer we dit alles aandachtig overlezen, dan krijgen we een zeer gunstig beeld van de Corinthiërs. Zeker, er zijn zonden. Ze vinden dat Paulus maar een zwak mannetje is. Ze zouden graag wat groter krachtopenbaring ontdekken in zijn spreken en doen. Ze laten ook valsche profeten te veel begaan — die hadden allang uitgeworpen moeten worden. Er zijn nog allerlei andere zonden, zie 12:20. Maar ondanks dat zegt Paulus met groote vreugde, dat hij een vaste hoop van hen heeft, en dat zij staan door het geloof. Hij vertrouwt, dat allen deelgenoot zijn van zijn blijdschap. Hij weet, dat ze een brief zijn van Christus, dat ze bedroefd zijn geweest naar God en zich bekeerd hebben van hunne zonden. Ja ze zijn zelfs in alles overvloedig geweest, ook in het geloof.

Dat alles bij elkaar is wel een heerlijk getuigenis. We behoeven heelemaal niet in onzekerheid te zijn omtrent den toestand der gemeente. Van twijfelaars wordt nergens gesproken!

• • •

We komen nu tot den tekst zelf. En we vragen weer of wij in den tekst aanwijzingen kunnen vinden omtrent Paulus' gedachten over de Corinthiërs. Hoe hij, met name, oordeelt over hun geloof. Of hij hen als geloovigen toespreekt en behandelt.

In 2 Cor. 13:5 vinden we achter elkaar twee bevelen: onderzoekt u zelven of gij in het geloof zijt en: beproeft uzelf. Hier wordt dus inderdaad, ik heb het reeds eerder met nadruk gezegd, zelfonderzoek geëischt. Maar de vraag is hoe Paulus dat bedoelt, waar hij van uitgaat, wat hij ermee wil bereiken.

In dat eerste bevel gebruikt Paulus een woord, dat een onderzoek aanduidt, waarvan de uitslag niet zeker is. Het resultaat van zó'n onderzoek op zichzelf kan dus gunstig, maar ook ongunstig zijn. Stond hier alleen dit bevel, dan zouden we, gerekend alleen naar dit vers, moeten concluderen, dat Paulus niet wist, hoe het met de Corinthiërs stond: het kon goed met hen zijn, maar ook verkeerd.

Verder moet het zelfonderzoek zich bezig houden met de vraag of de Corinthiërs in het geloof zijn. Prof. Greijdanus maakte mij indertijd opmerkzaam op het feit, dat hier gesproken wordt niet van het geloof in de menschen, maar van de menschen in het geloof. Natuurlijk strijden deze twee uitdrukkingen niet. Ze komen beide in de Schrift voor. Maar er is toch wel een verschil, dat

bij de uitlegging in rekening moet worden gebracht. Het geloof wordt bij deze uitdrukking gedacht als een grond of steun of element, waarop of waarin de Corinthiërs moeten staan. Ze moeten geheel door het geloof worden omgeven en beheerscht. Ook aan het zelfonderzoek zal door deze uitdrukking een bepaalde richting worden gegeven. Het zal moeten vragen of werkelijk aanwezig is dat zich laten beheerschen door het geloof over heel de levenslijn. Maar nog eens: zekerheid omtrent den uitslag geeft dit bevel op zichzelf genomen niet.

Na dit bevel komt evenwel een tweede en dat luidt: beproeft uzelf. Evenals in het eerste bevel staat dit „uzelfen" met grooten nadruk voorop! De Corinthiërs wilden Paulus „beproeven" — ze moesten het zichzelf eerst maar eens doen is Paulus' wederwoord.

In dit tweede bevel gebruikt Paulus een geheel ander woord. Het is het Grieksche woord dokimazein. Op dit woord moeten we nauwkeurig letten. Wat wil dit woord zeggen? Welke werkzaamheid duidt het aan?

Luisteren we eerst naar Prof. Grosheide. Hij zegt er dit van: dokimazein is dat eigenaardige keuren of beproeven, waarbij men vooraf zekerheid heeft, dat er iets goeds voor den dag zal komen en de bedoeling voorziet om dat goede te vinden, bewijzen dat iets beproefd, deugdelijk is en het als zoodanig erkennen. Een Prof. Greijdanus zegt van dit woord in zijn nieuwste Kommentaar: beproeven, keuren... met de gedachte, dat het goed bevonden, goedgekeurd wordt. Zó zeer ligt de gedachte, dat het onderzochte goed en deugdelijk zal blijken, op den voorgrond, dat het woord dikwijls eenvoudigweg goedkeuren beteekent. In 1 Thess. 2:4 schrijft Paulus b.v. dat hij beproefd, gekeurd is door God om met het evangelie belast te worden. Hier beteekent het woord onmiskenbaar goedkeuren. Prof. van Leeuwen vertaalt het dan ook door: waardig gekeurd. Wanneer nu de Corinthiërs op deze wijze een bevel ontvangen om zichzelf te „beproeven", dan ligt in dit zó gegeven bevel de zekerheid van Paulus, dat er iets goeds voor den dag zal komen. Het „onderzoek" uit het eerste bevel, krijgt nu door het tweede een nadere bepaling. Het is een onderzoek, waarvan Paulus goeden uitslag verwacht, een onderzoek, waaruit de Corinthiërs naar Paulus' overtuiging als deugdelijk, proefhoudend te voorschijn zullen komen. *

Na de twee bevelen waarmee dit vers begint, volgt een vraag van Paulus: „Of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is?" 't Is weer zeer de moeite waard goed op die vraag te letten. Paulus richt haar tot alle Corinthiërs. Hij stelt hun de vraag of zij zichzelf niet kennen. En voor dat kennen gebruikt hij een woord, dat een indringende, zekere kennis aanwijst. Die zelfkennis waarnaar Paulus vraagt betreft dan het weten, dat Jezus Christus in hen is. Kommentaren verwijzen hierbij naar Gal. 2:20; Rom. 8:9; Ef. 3:17 e.d., waar ook gesproken wordt over het leven, het zijn, het wonen van Christus in de geloovigen. Naar dit feit vraagt Paulus. Of de Corinthiërs niet heel goed weten, dat Jezus Christus in hen is, hen beheerscht en leidt, het middelpunt van hun leven is, hun kracht en vreugde, de Verlosser, naar Wien ze altijd vragen en op Wien ze volkomen vertrouwen?

Nu is 't mooi, dat men aan een vraag in 't Grieksch dikwijls nauwkeurig kan zien, welk antwoord de vrager verwacht. In 't Nederlandsch is dat niet zoo sterk het geval. De toon, waarop de vraag wordt uitgesproken geeft bij ons hierover soms meer licht. Maar in het Grieksch is dat anders. En zoo vinden we hier blijkens de woordkeus een vraag waarop met groote zekerheid een bevestigend antwoord wordt verwacht. Paulus rekent erop, dat de Corinthiërs op zijn vraag zullen antwoorden: Ja Paulus, dat Jezus Christus in ons is dat weten we heel goed. Daarvan zijn we zeker. *

Zoo dringt Paulus de eerst gegeven bevelen aan. Ze moeten zich onderzoeken en beproefd toonen. En dat kan — ze weten toch immers wel, dat Jezus Christus in hen is!

En dan komt het laatste stuk van den tekst: indien gij althans (niet eenigszins) verwerpelijk zijt. Naar Cal-

vijs overtuiging is dit een waarschuwing. Blijven ze in de zonde der verachting van Paulus' apostolaat, dan blijkt daaruit dat ze verwerpelijk zijn. *

• • •

De vraag is nu: kan een dergelijke waarschuwing, die bijna het karakter heeft van een dreiging, gepaard gaan met dat zien en aanspreken der Corinthiërs als geloovigen?

We willen twee voorbeelden geven, waaruit dat inderdaad en overtuigend blijkt.

In Joh. 15 lezen we, dat Jezus Christus Zelf tot Zijn apostelen zegt (vs 3): Gijlieden zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb. Dat is dus wel een sterke uitspraak: de discipelen zijn rein. Maar dan laat onze Heiland er aanstonds op volgen: Blijft in Mij en Ik in u. Gelijkwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zoo zij niet in den wijnstok blijft; alzo ook gij niet, zoo gij in Mij niet blijft.... Zoo iemand in Mij niet blijft die is buitengeworpen.

Hier ziet en noemt onze Heiland Zijn discipelen als reinen en tóch volgt de vermaning, de dreiging om te zorgen niet verworpen te worden.

Misschien spreekt in dit verband nog meer een woord van Paulus zelf.

Niemand zal durven ontkennen, dat in Paulus' geloof macht en sterk was. En toch ziet Paulus zeer ernstig gevaar van verworpen te worden onder oogen. In 1 Cor. 9:27 schrijft hij: Maar ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik niet eenigszins daar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk worde. In meer dan een opzicht lijkt dit vers op het laatste deel van 2 Cor. 13:5. In beide vinden we precies hetzelfde woord: verwerpelijk. Naar Prof. Grosheide's meening „traint hij (Paulus) zich in het bijzonder, om niet zelf adokimos (verwerpelijk) te worden, d.w.z. te worden één, die de proef, welke God hem straks zal doen ondergaan.... niet zal kunnen doorstaan. Hij zou verloren gaan".

Er is dus in onzen tekst niets tegenstrijdigs. Evenals op zooveel plaatsen in de Schrift worden de geloovigen inderdaad als geloovigen aangesproken, en als geloovigen worden ze vermaand een bepaalde, aangewezen zonde grondig los te laten. En dan wordt daarbij gezegd, zeer ernstig, dat het niet breken met die zonde (welke dat dan ook moge zijn: het verachten van Paulus' apostelschap of iets anders) zal leiden tot, of reeds openbaring is van een verworpen-zijn voor Gods aangezicht in Gods gericht.

• • •

Al zou Calvin het geheel en al mis hebben gehad, al zou dus onze tekst niets met Paulus' apostelschap te maken hebben, al zouden we in dezen van een groot als Calvin moeten afwijken, dan kan toch moeilijk geloofend worden, dat Paulus hier met innige overtuiging zich richt tot geloovigen. Geloovigen worden opgeroepen zich te onderzoeken en te beproeven. Juist omdat ze geloovigen zijn kan dat. Omdat Paulus de overtuiging heeft, dat zij Christus in zich weten (denk aan zijn vraag) daarom kan hij zó bevelen.

Ten slotte blijkt nu wel heel duidelijk, dat van een bedoeling om twijfelaars door zelf-analyse omhoog te voeren tot geloofszekerheid heelemaal geen sprake is. Zoo iets lag wel ver en ver buiten Paulus' gezichtsveld, toen hij deze woorden schreef.

Dit alles overziende kan onze conclusie niet mooier en duidelijker worden weergegeven dan door een woord van Dr Impeta zelf.

Van Dr Impeta?

Inderdaad. Maar dan niet van den Dr Impeta der vluchtige, niet steeds scherp onderscheidende, (hetwel rommelige brochure, maar van den Dr Impeta van het bezonnen, rustige „Bijbelsch Handboek", deel II. We vallen dien Dr Impeta bij, tenminste voor zoover hij schrijft over de kwestie die ons nu bezighoudt. In dat Handboek schrijft Dr Impeta op pag. 410: „Wordt dus de vraag gesteld: of we door zelfonderzoek en zelfontleding moeten trachten te komen tot de verzekerdheid des geloofs; of

den sullen mit alle vlijt soo veel hem mogelijk de Lyckpredicken affschaffen.

6. Van de profanatie des Sabbatz is in Classe besloten ditselve ad Synodum te referiren, opdat sulx doch eenmaal mach afgedaen werden.

7. Pilgerino den Pastoor in Vassen is opelacht van den Classe den Catechismus flytich te ooverleesen unde mit Godes Woordt te conferiren om ront bekentnisse te doen, off deselvige schriftmatich sy ofte niet; oick dat hy sich mit syn Concubyn opentlick sall laten insegenen.

8. Ludolpho Pyck, pastori in Epe, is bevolen dat hy in naesten Classe oick ront bekentnisse sal doen van den Catechismo off hy schriftmatich zy ofte niet, dat welck hy oick beloeft heeft.

9. Dewyle 't sich bevindt, dat de meesten kercken Dinaren als nemplick Hattem, Voorthuysen, Gerder, Elspeet ende meer andere der onkosten op Reyssen na Classen ende Synodum beswaren, dat Scholten unde kerckmeysteren eenes ideren oorls van wegen Hoves opelacht werde, daer in de nootdurft te verschaffen.

10. Ofte eenige swaricheyden voor velen, is in Classe besloten unde oovergeven, dat de kerk van Harderwyck sal macht hebben alsulx aff te doen, unde so sy eenige dinaren daer tho van noden hadden tmogen verschripen.

11. Reinerus Winckopius heeft beloofd alle vlyth voer te wenden dat het Nachtmal des Heeren aldaer in Bernevelt macht uithgedeylt werden, want

Acta van de Classis Neder-Veluwe

1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

X.

In- en uitwendige moeilijkheden bij den aanvang der Reformatie. Gratie-jaar. Een pastoor afgewezen.

Acta des Classis in Nederveluwen ghehouden binnen der Elburch inden Jaer 1597 den 28 Aprilis.

Nae gehouden ghebet is Winandus Joannis tot Preside unde Johannes Caesarius pro assessore, unde Gualtherus de Bruyn als scriba per suffragia gekoren.

Sint op desen Classe erschienen van Harderwyck Joannes Caesarius unde dem ernnfesten unde vrommen Dirck Voeth Burgemeyster ende Senior.

Van der Elburch Winandus Joannis, minister, ende Mauris Creeft, Senior.

Van Hattem: Joannes Sanderus, minister ende Peter Gerritsz, Senior.

Van Niekerck Joannes Zwitter, sonder olderlinck is voer dit mael thogelaten meer sal voortaan niet meer ghescheden.

Van Bernfelt Reinerus Winckopius.

Van Voorthuysen Gualtherus de Bruyn ende Elbert Rycksz, Senior.

Van Garder Thimannus Alberti.

Van Elspeet Joannes Anthoni.

Van Nunspeet Thimannus Mylius.

Van Doorspieck Wesselus Groningensis.

Van Oldenbroeck Goeswinus Dorh.

1. De Dienaers opten platten landen die geen Gemeenten noch hebben unde dat Nachtmal niet uithdeylen schollen gehalten zyn der negeshe plaats te erschinen daer dat Nachtmal uithgedeilt werdt unde dat ten weynichsten des Jaer een mael unde aldaer dat Nachtmal mit te holden.

2. Gualtherus de Bruyn nadem hem opelacht was van den Classe syn Testimonium te brenghen van den Arnhemsche dat welck ghescheet is in den Classe binnen der Elburch gehouden, daer de Broederen des Classis semmentlick mede tevreden zijn geweest ende geapprobiert.

3. Den Praesidi met een Olderlinck is van den Classe opelacht mit den Scholt van Doorspieck fruntlicker wyse te spreecken dat syn L. believen wil den Dinaer aldaer op alle predickdagen de psalmen Davidts te singen in der kerecke unde dat men mach Aelmussen versamelen onder de predick aldaer.

4. Het Classis sal schripen an den Hove dat de Coesters opten platten landen de niet leesen ofte schripen konnen unde niet by den Hove thogelaten, datse mogen afgeschafft werden ende bequamen angeset als nemplick tot Elspeet.

5. De Dinaers des Woordtz op ten platten-Lan-

kommerden
gachten op te
door het naplu
gen, gedachten
een. Tekst:
nderstelt
Wie dit in:
oudt, kan
ing in deze t
al hij dan nie
H.

1) De Schrift
schijnbaar i
der heiligen. Al
niet te verlaten
ok aan een v
niet door uw
gestorven is! P
absoluten zin v
wordt naar mei
rt, genoemde t

2) Calvin den
door Paulus bij
worden gedaan.
op het lichaam
eclesia compet
tinde en half-r
et semiputra). I
tengel, omdat h
niet met het ge
lijk, omdat ze h
om dubito quin
na eos intelligi
an het lichaam

3) Zie: Creem
1988, p. 188: „
scheining bring
4) Deze omac
Galaten (Bott
drukking „leven
p. 60.

5) Dr Impeta
Korintherbrie
mek, niet als te
de Augen falle
mechtheid", zoo
nietstarste, der
hier niet doelt.

6) Zie: Komm
1988, p. 188: „
scheining bring
7) Kommenta
blz. 341.

8) Dikwijls b
trieven. Zie b.v.
Merkwaardig is
kent: keuren, g
twee woorden
eerste woord on

9) Vgl. over
Unbrauchbare a
En het prachtige
urbuch enz., II
dird der Christ
nach der eig
verwezen naar
houdend blijkt
dan gezegd, dat
Heiles" (11) en

10) Zie: Impeta
den am Christi
tenden Geduld
Sieg des Christ
deren tekst kor
p. 727): prob
rare nemo v

11) De vraag
in Impeta. Prof
gramm, § 364:
dan bezigt men
men het gel
antwoord te
den door J. Re

12) Het is i
voer goeth als
periculen ene
ren, nijmantz
wegen, meer
schripen unde

13) Die broe
besloten ende
de Bruyn, Je
sullen in ha
vallen dat an
Harderwyck.

14) Het is v
deren des
enen Dienae
worde, dat r
kynderen an
houden nemp
hebben sich
den dienst a
treden. Ende

15) Angaenc
lyts op Camp
des Classis c
dat se sich
hem totten d
milt dat hij
syns levens
lmaet der g